

WARSZAWSKIE TARGI KSIĄŻKI

KRONIKA TARGOWA

8. Warszawskie Targi Książki · Stadion Narodowy · 19 maja 2017 · piątek

2

Siła słów i Hanna Krall

– *Warszawskie Targi Książki to wielkie święto miłośników i twórców książek. W tym miejscu szczególnie serdecznie chciałabym powitać Gościa Honorowego, jakim są Niemcy. Literatura i kultura tego kraju cieszy się olbrzymim zainteresowaniem Polaków* – stwierdziła podczas uroczystości otwarcia tegorocznej edycji Magdalena Gawin – wiceminister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podkreśliła, że na WTK prezentowana jest zawsze bogata oferta wydawców krajowych i zagranicznych, dzięki czemu czytelnicy mogą śledzić najważniejsze trendy na rynku wydawniczym. Zapewniła również, że wsparcie książki i czytelnictwa jest jednym z priorytetów ministerstwa kultury, które obejmuje swoją opieką wiele obszarów rynku: wspierając księgarstwo, promocję czytelnictwa i wartościową literaturę, której trudno przebić się na otwartym rynku.

O udziale i zaangażowaniu w WTK tegoroczego Gościa Honorowego mówił Rolf Nickel, Ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce. Jak podkreślił, motto niemieckiego wystąpienia – „Worte Bewegung/Siła Słów...” – zachęca do wspólnego dyskusowania na temat czasem trudnych, ale zawsze

wspólnych problemów. – *Dobra literatura uczy między innymi samodzielnego myślenia i wyrabiania sobie własnego dobrego zdania. Literatura umożliwia wreszcie dialog międzykulturowy, ponieważ dobra książka przekracza horyzonty* – stwierdził, jednocześnie podkreślając rolę tłumaczy, nie tylko w obszarze literackiego przepływu idei i treści.

Zwracając się do uczestników uroczystości stwierdził również: – *Życzę nam wszystkim aby nigdy nie zabrakło nam mądrych autorów, tłumaczy i wydawców. Wspólny dialog polsko-niemiecki jest współczesnej Europie potrzebny jak nigdy wcześniej.*

Podczas uroczystości otwarcia targów wręczono również Honorową Nagrodę Warszawskich Targów Książki IKAR, której tegoroczną laureatką została Hanna Krall, wyróżniona za „umiejętność odkrywania tajemnic ludzkiego losu”. To właśnie autorka „Zdążyć przed panem Bogiem” wygłosiła tradycyjną formułę „Warszawskie Targi Książki uważam za otwarte”, a honorowego przecięcia wstęgi dokonali minister Magdalena Gawin, ambasador Rolf Nickel oraz Juergen Boss, dyrektor Frankfurckich Targów Książki (na zdjęciu). (pw)

Wieczór Wystawców

Pierwszy dzień Targów zwieńczył Wieczór Wystawców, jaki odbył się w pięknej scenerii Arkad Kubickiego na Zamku Królewskim. W spotkaniu wzięli udział: Rolf Nickel, ambasador Republiki Federalnej Niemiec oraz Juergen Boos, dyrektor Frankfurckich Targów Książki, którzy wygłosili okolicznościowe przemówienia, a także Pierre Lévy, ambasador Republiki Francuskiej i Dorota Malinowska-Grupińska, przewodnicząca Rady m. st. Warszawy.

Rafał Skąpski, który jest również prezesem Fundacji Kultury Polskiej, wręczył nagrodę honorową tej Fundacji „za promocję polskiej książki w świecie” dla Niemieckiego Instytutu Kultury Polskiej w Darmstadt (Deutsches Polen Institut), którą odebrali przedstawiciele tej placówki: Peter Oliver Loew i Andrzej Kaluza oraz Matthias Kneip i Karolina Walczyk. Wręczono także medale honorowe Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, które otrzymały niemieckie pisarki: Herta Müller, laureatka Nagrody Nobla, oraz Charlotta Link. Medale PTWK wręczono również Annie Król i Paulinie Wilk, organizatorkom Big Book Festival, kultowego święta książki w Warszawie, jak też Jackowi Orylowi, współtwórcy sukcesu WTK. (pd)

Ważne porozumienie

Na kolektywnym stoisku rosyjskim miało miejsce uroczyste podpisanie porozumienia pomiędzy Warszawskimi Targami Książki (reprezentowanymi przez Dyrektora Jacka Oryla) a Międzynarodowymi Targami Książki w Moskwie (w ich imieniu wystąpił Dyrektor Generalny Sergiej Kajkin) zakładającego wymianę stoisk na targach w Warszawie i Moskwie, jak również promowanie kontaktów handlowych pomiędzy polskimi i rosyjskimi wydawcami. – Doceniamy istotę tego aktu, bo obecność rosyjskich książek jest ważna dla kultury – ocenił Jacek Oryl. (pcc)

Kandydaci do Nike

W czwartek o godz. 13.30 w sali Londyn B Michał Sołtysiak, szef Fundacji Nagrody Literackiej NIKE i sekretarz nagrody Marek Radziwon ogłosili listę 20 książek nominowanych do 21 edycji nagrody. Jury pod przewodnictwem Tomasza Fiałkowskiego dopuścili do konkursu następujące utwory:

Jacek Dehnel „Krivoklat” (Znak literanova); Artur Domosławski „Wykluczeni” (Wielka Litera); Dominika Dymińska „Danke” (Krytyka Polityczna); Sławomir Elsner „Mów” (Biuro Literackie); Radka Franczak „Serce” (Marginesy); Jacek Hugo-Bader „Skucha” (Agora); Genowefa Jakubowska-Fijałkowska „Paraliż przysenny” (Instytut Mikołowski); Urszula Kozioł „Ucieczki” (Wydawnictwo Literackie); Jerzy Kronhold „Skok w dal” (Wydawnictwo Literackie); Jerzy Kronhold „Skok w dal” (Wydawnictwo Literackie); Joanna Lech „Sztuczki” (Nisza); Cezary Łazarewicz „Żeby nie było śladów” (Czarne); Stanisław Łubieński „Dwanaście srok za ogon” (Czarne); Jakub Małecki „Ślady” (SQN); Piotr Matywiecki „Stary gmach” (Więź); Monika Muskała „Między Placem Bohaterów a Rehnitz” (Ha! Art); Włodzimierz Nowak „Niemiec” (Agora); Jacek Podsiadło „Włos Bregueta”, (WBPiCAK); Monika Sznajderman „Fałszerze pieprzu” (Czarne); Krzysztof Środa „Las nie uprzeda”, Czarne; Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki „Nie dam siebie w żadnej postaci” (Lokator).

– *W tym roku konkurs jest wyrównany, wszystkie nominowane pozycje prezentują bardzo wysoki poziom – powiedział Radziwon. – Przed Jury trudny wybór pomiędzy utworami z bardzo różnych gatunków i stylów. Ogłoszenie zwycięzcy i wręczenie nagrody odbędzie się 1 października.* (jg)

Gdynia pisarzom

W targowy czwartek tradycyjnie już ogłaszane są nominacje do najważniejszych nagród literackich naszego kraju. Podczas spotkania w sali Londyn C członek Kapituły Marek Bieńczyk dwudziestkę nominatów do Nagrody Literackiej Gdynia 2017. Są to:

W kategorii esej: Andrzej Kotliński za książkę „Tańce polskie. Suita historycznoliteracka” (WUW-M), Stanisław Łubieński „Dwanaście srok za ogon” (Czarne), Łukasz Musiał „O bólu. Pięć rozważań w poszukiwaniu autora” (WuIAM), Monika Muskała „Między Placem bohaterów a Rehnitz” (Ha!art), Krzysz-

tof Siwczyk „Koło miejsca/Elementarz” (Muzeum w Gliwicach).

W kategorii poezja: Anna Adamowicz „Wąpiał”, Kwadratura; Cezary Domarus „cargo, fracht”, Instytut Mikołowski; Dawid Mateusz „Stacja wieży ciśnień, Biuro Literackie; Michał Sobol „Schrony”, Nisza; Dariusz Suska „Ściszone nagle życie” Znak.

W kategorii proza: Anna Cieplak „Ma być czysto” (Krytyka Polityczna), Salcia Hałas „Pieczeń dla Amfy” (Muza); Joanna Lech „Sztuczki” (Nisza); Krzysztof Środa „Las nie uprzeda” (Czarne); Szczepan Twardoch „Król” (WL).

W kategorii przekład na język polski: Jacek St. Buras za „Atlas lęklivego mężczyzny” Ch. Ransmayra (Biuro Literackie), Ryszard Engelking „Szkola uczuć” G. Flauberta (Sic!); Hanna Igalson-Tygielska „Niedziela życia” (Biuro Literackie); Ewa Zaleska „Oszust” J. Cercasa (Noir sur Blanc). Ufundowane przez miasto Gdynia nagrody (po 50 tys. zł w każdej kategorii) zostaną przyznane 2 września w gdyńskim Muzeum Emigracji. (jg)

Herta Müller

O tożsamości z noblistką

Najważniejszym wydarzeniem pierwszego dnia targów było spotkanie z Hertą Müller, niemiecką noblistką. To pisarka i poetka często tłumaczona na polski. Do jej najważniejszych dzieł należą: „Sercątko” czy „Dziś wolałabym siebie nie spotkać”. To poetka, powiązana z losami niemieckiej mniejszości w Rumunii proza, za którą Müller otrzymała Literacką Nagrodę Nobla w 2009 roku.

Müller zaczęła opowieść o docho-
dzeniu do literatury i prawdy od swojej młodości: „Stalinizm nie odszedł wraz ze Stalinem. Jako dziecko nie można było mówić niektórych rzeczy w miejscach publicznych. Potem się upolityczni-

łam, co wiązało się z tym, że po wyjeździe z wioski zaczęłam czytać. Choćby o Wehrmachcie i SS. Przeczytałam książkę o manipulacji językiem. Ta książka otworzyła mi oczy”.

Dużą część spotkania zajęła dyskusja na temat tożsamości i pojednania: „Po przyjeździe do Berlina wielokulturowość była dla mnie tożsama z wolnością. Staliniści mieli poglądy prawicowe, mimo że twierdzili inaczej. Cała Europa Wschodnia była ksenofobiczna i teraz to do nas wraca. Znowu powstają dyktatury lub ich wersje pośrednie. To mnie przeraża. Pojednanie z dawnymi służbami i osobami, które donosiły są trudne. To mnie rozdziera, chcę wybaczyć, ale mam również żal do moich przyjaciół” – podsumowała dyskusję Müller. (tg)

Najpiękniejsze książki

Jak co roku edytorski dorobek oceniło jury pod przewodnictwem prof. Miecysława Wasilewskiego, tym razem nagradzając „Listy” Józefa Czapskiego i Ludwika Heringa (literatura piękna – projekt Janusz Górski), „Magię nart” (humanistyka – Bartłomiej witkowski), „Psikusy” (literatura dla dzieci – Magdalena Jurek i Małgorzata Gurowska), „Tworzywo” (podręczniki – Agata Korzeńska i Paweł Krzywda), „Śmietnik” (albumy – Magdalena Burdzyńska).

W tym roku Polskie Towarzystwo Wydawców Książek przyznało też medale honorowe za wybitne zasługi dla książki. Otrzymali je Maciej Buszewicz, Aleksandra i Daniel Mizielniński, Antonina Kuchlewska (BZGraf), Janina Krysiak (Arkady) i redaktor Paweł Waszczyk (Biblioteka Analiz).

W rankingu drukarni dziełowych magazynu „Wydawca” Andrzej Palacz ogłosił zwycięski ABEDIK (Poznań), zaś cyfrową Totem (Inowrocław). W kategorii jakości wygrał natomiast COLONEL z Krakowa. (pcc)

W sieci o książkach

Jak podkreślają organizatorzy – wspólne przedsięwzięcie badawcze portalu Lubimy Czytać i Polskiej Izby Książki nie miało na celu sprawdzenia, czy Polacy czytają książki, ale w jaki sposób i jakie zachowania temu towarzyszą. Tegoroczna edycja przeprowadzona była w dniach 20-28.04.2017, w badaniu wzięło udział 6067 internautów, byli to głównie użytkownicy portalu Lubimy Czytać i mediów społeczno-

ciowych. Druga edycja dostarczyła organizatorom wiele odmiennych, w stosunku do zeszłorocznej, wniosków, jak również powieliła kilka niezmiennych schematów.

Z badania jednoznacznie wynika, że zdecydowana większość miłośników książek to nadal kobiety (82,5 proc.). Zwiększyła się natomiast świadomość czytelnicza internautów, są bardziej wybredni i wymagający. Coraz więcej ludzi szuka informacji o książce w internecie. Ogromną popularnością cieszą się serwisy tematyczne tj. Lubimy Czytać (87 proc.) księgarnie internetowe (71,2 proc.) i blogi (56,2 proc.). Jednak przy wyborze książek nadal kierujemy się głównie własnymi zainteresowaniami (94,9 proc.), fachowymi rekomendacjami (69,4 proc.) i poleceniami znajomych (59,2 proc.). O przeczytanych książkach rozmawiamy głównie z przyjaciółmi i członkami rodziny, rzadziej znajomymi z pracy. Zdecydowana większość (59 proc.) czytelników odpowiedziało, że czyta więcej niż 20 tytułów rocznie. Pełne wyniki badań znajdują się w serwisie LubimyCzytać.pl. (MK)

(Nie)kameralnie o księgarniach kameralnych

W tegorocznym Weekendzie Księgarń Kameralnych wzięło udział 70 księgarń z 23 miast. Na Warszawskie Targi Książki przybyli przedstawiciele zawodu z całej Polski.

O kulturotwórczym wpływie małych księgarni opowiedział Krzysztof Blinkiewicz z Czerwonego Atramentu: – *Nasza księgarnia pełni wręcz rolę miastotwórczą. Organizujemy spotkania, prowadzimy warsztaty, w co bardzo angażuje się społeczność lokalna. Często pyta się nas również o autorów tożsamy z Płockiem.*

Prowadzenie księgarń kameralnych wymaga niestandardowego podejścia. – *Tworzymy księgarnie autorską dla młodych czytelników, a produkty około książkowe nie mają wstępu. Warto do tego przekonywać* – stwierdziła Małgorzata Narożna z księgarni FiKa w Szczecinie.

„Podstawą naszych księgarń są nie produkty, a księgarze. To oni są prawdziwą wartością dodaną i to z ich inicjatywy powstał księgarski kolektyw. Mamy nadzieję, że w następnym roku uda się uzyskać więcej środków we współpracy z państwem. Choć nawet

w tym roku Weekend był imponujący” – podsumowała spotkanie Anna Karczevska z inicjatywy Książki Kupuję Kameralnie. (tg)

Nagroda dla Autorki

Poznaliśmy autorki i tytuły nominowane do szóstej edycji Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej „Gryfia” dla najlepszej Autorki ufundowanej i przyznawanej przez „Kurier Szczeciński”.

Nominatki to: Zośka Papużanka za książkę „On” (Znak literanova); Sylwia Kubryńska „Furia mać” (Czwarta Strona), Radka Franczak „Serce” (Marginesy), Joanna Fabicka „Rutka” (Agora); Katarzyna Boni „Ganbare! Warsztaty umierania” (Agora).

– *W tym roku poziom zgłoszonych utworów był bardzo wysoki – powiedział profesor Robert Cieślak z jury Nagrody – Wybraliśmy utwory, które pokazują świat z perspektywy bardzo indywidualnej, intymnej. Wszystkie nominowane utwory odnoszą się do współczesności, do naszej kondycji duchowej. Czekamy teraz na ogłoszenie laureatki oraz wręczenie Nagrody „Gryfia” w wysokości 30 tys. zł, które odbędzie się 1 lipca podczas uroczystej gali w Szczecinie.* (jg)

Europejskie wsparcie tłumaczeń literackich

Podczas czwartkowego spotkania Katarzyna Zalewska z Biura Programu Kreatywna Europa przedstawiła założenia programowe Programu stworzonego przez Komisję Europejską i finansowanego z jej środków. W ramach programu, i jego Komponentu Kultura można wnioskować o dofinansowanie działań promujących kulturę, budujących publiczność europejską, czy zwiększających dostępność europejskiej kultury.

O dofinansowanie wnioskować mogą wyłącznie instytucje i przedsiębiorstwa (a więc wydawcy) działające w tym obszarze od co najmniej 2 lat. Otwarcie najbliższego naboru nastąpi w czerwcu 2017 roku. Największe szanse na dofinansowanie mają wydawcy autorów wybitnych, z rzadszych języków na języki najczęściej używane, wydający rzadsze gatunki literackie (a więc raczej poezja niż powieść sensacyjna). Wydawcy mogą zapoznać się ze szczegółami programu na stronie www.kreatywna-europa.eu. (jg)

Warszawa dla swoich bibliotekarzy

Jednym z pierwszych targowych wydarzeń była zorganizowana przez Warszawski Program Edukacji Kulturalnej w sali Rzym trzecia już konferencja „EduAkcja dla bibliotek. Kompetencje i motywacje współczesnego bibliotekarza”.

Spotkanie rozpoczął dyrektor Biura Kultury Urzędu Miasta Warszawy, Tomasz Thun-Janowski, który powitał stołeczne bibliotekarki i bibliotekarzy. Powiedział, że miasto widzi ogromną rolę bibliotek w budowaniu i kształtowaniu wspólnoty i społeczności. Biblioteki są jedną z niewielu publicznych przestrzeni, w których mieszkańcy mogą za darmo wypożyczyć książkę, spotkać się, porozmawiać, wziąć udział w imprezie kulturalnej.

Bibliotekarze mogli także wysłuchać wykładu Mai Branki, doświadczonej trenerki personalnej doradzającej pracownikom instytucji kulturalnych w przeprowadzaniu zmian podnoszących jakość usług, a także porozmawiać o problemach swojego zawodu i placówek. (jg)

Magellan dla Pascala

Redakcja „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” już po raz dziewiąty przyznała doroczne Nagrody Magellana. Ideą konkursu jest wyróżnianie wydawców wartościowych publikacji, rozbudzających pasję podróżowania oraz wychowujących nowe pokolenia globtrotterów.

Tytuł „Wydarzenie Roku 2016” otrzymało wydawnictwo Pascal za przywrócenie – po wielu latach – najbardziej znanej światowej marki przewodników turystycznych – LonelyPlanet. Elżbieta i Andrzej Lisowscy otrzymali nagrodę specjalną dla podróżników, którzy swą postawą kreują modę na podróżowanie, rozbudzają wrażliwość na piękno – w przyrodzie i w drugim człowieku.

Po raz pierwszy została wręczona nagroda „Próg”, ustanowiona przez magazyn podróżniczy „Kontynenty”, przyznawana przez kapitułę Nagród Magellana. Jej laureatem został Arun Milcarz: niezależny reporter, podróżnik, twórca jednoosobowego kabaretu podróżniczego, autor książki „Czad. W poszukiwaniu straconego” (Dygresje, 2016).

Pełne wyniki konkursu: www.najlepszeprzewodniki.wordpress.com (et)

Przyjazne Książkowe Klimaty

Nagroda „Lew Hieronima” przyznawana przez Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury dla „najbardziej przyjaznego tłumaczom wydawcy”, przypadła w tym roku oficynie Książkowe Klimaty. Wydawnictwo prowadzą Kama Margielska i Tomasz Zaród. Przewodnicząca jury Justyna Czechowska w laudacji stwierdziła, że jednogłośnie nagrodzono Książkowe klimaty za „najwyższy standard współpracy wydawnictwa z tłumaczami, bliski wzorcowemu”. Szczególnie uznanie zdobyły noty o tłumaczach opatrzone zdjęciami drukowane w książkach, a także świetnie skonstruowane umowy, zgodne z europejskimi standardami.

Kama Margielska podziękowała za nagrodę i podkreśliła, że od początku istnienia wydawnictwa, jego twórcy postanowili, iż tłumacz będzie integralnym członkiem zespołu przygotowującego książkę do druku, ponieważ to właśnie od harmonijnej współpracy całego zespołu zależy publikacja tłumaczonej książki. (glk)

Komu służy Thema?

Między innymi na tak postawione pytanie próbowali odpowiedzieć za-

proszeni przez prowadzącego panel dyskusyjny Renka Mendrunia z Biblioteki Narodowej „Temu służy Thema lub Komu służy Thema”, a byli wśród nich reprezentanci wydawnictwa Helion, serwisu Lubimy Czytać oraz e-platformy Woblink: Grzegorz Szwarc, Anna Misztal, Izabela Sadowska i Paweł Polański.

Na polskim rynku funkcjonuje wiele systemów katalogowania i kategoryzowania książek, dlatego czytelnikom ciężko jest zorientować się w tym gąłimatisie. Trudne jest też połączenie różnych kategoryzacji, dlatego pytanie podstawowe brzmi: Czy jest możliwa jedna spójna kategoryzacja?

Tak, ale wiąże się to z koniecznością istnienia pewnej wspólnej korzyści dla wydawców, firm dystrybucyjnych i czytelników. Ciągłe przybywa bowiem nowych kategorii, które należy stale monitorować, weryfikować i „czyścić”. Takie stałe działania wymagają nie tylko dobrej organizacji, ale przede wszystkim stałej współpracy między głównymi graczami na rynku. Tymczasem zdaniem Pawła Polańskiego z Woblinka, coraz liczniejsi użytkownicy wyszukiwarek „wymuszają” na rynku kompromis i taką współpracę. Na zdjęciu (od lewej): Renek Mendruń, Izabela Sadowska i Anna Misztal (Lubimy Czytać), Grzegorz Szwarc (Helion), Paweł Polański (Woblink) (glk)

Summary

The Warsaw Book Fair is a wonderful feast for book lovers and book creators. This very moment I would like to welcome the Guest of Honour of the current Warsaw Book Fair – Germany. Literature and culture of this country is very interesting for Polish people – claimed during the opening ceremony Magdalena Gawin – Deputy Minister of Culture and National Heritage. She emphasized the rich offer of national and foreign publishers, which is always presented on WBF. Thanks to this fact readers can follow the most important trends on the publishing market. She also assured that support of the book trade and readership was one of the priorities of the Ministry of Culture. The Ministry influences on many fields of a book trade: supporting the bookselling, promotion of the readership and valuable literature, which has a serious problem with an occurrence on the open market.

The Ambassador of The Federal Republic of Germany Rolf Nickel assured about participation and commitment of his country in the Warsaw Book Fair. He pointed that the motto of German presentation – “Worte bewegen/the strength of the words...” – encouraged us to concerted discussion about sometimes difficult, but always common problems. – Good literature teaches among other things independent thinking and forming our own opinion. Literature makes an intercultural dialogue possible, because good book widens horizons – claimed Rolf Nickel. He also emphasized the role of translators not only in the field of a literary flow of ideas and contents. Rolf Nickel wished all participants of the WBF wise authors, translators and publishers. He said

the concerted dialogue between Poland and Germany was needed for contemporary Europe more than ever.

During the opening ceremony it was given the Honorary Award of the Warsaw Book Fair IKAR. The winner was Hanna Krall, awarded for “an ability to find the secrets of human destiny”. The author of “Shielding the Flame” spoke the traditional formula: “The Warsaw Book Fair is opened”. The honorary strip’s cut was made by the minister Magdalena Gawin, the ambassador Rolf Nickel and Juergen Boss, the director of the Frankfurt Book Fair.

Traditionally first days of WBF include many events directed to the practitioners of the publishing market. We knew also authors and titles of fictional, essayistic and poetic books, nominated to the leading Polish literary awards: The NIKE Award, The Literary Award Gdynia, The Gryfia Award (for the best woman writer), Award of the Polish Society of Book Publishers and The Magellan Award for the best books about travelling.

The 1st day of the WBF included many international events – an arrangement about a partnership between the Warsaw Book Fair and The International Book Fair in Moscow was held, business participants had an opportunity to know some recent information about the Chinese publishing market.

One of the most important today’s events was undoubtedly meeting with Herta Müller, German Nobel prizewinner in literature. The 2nd day of the WBF will be also remarkable. We will be witnesses of a significant event – a visit of the President of Poland and the President of Federal Republic of Germany.

TŁ. (AL)